

CUPRINS

INTRODUCERE	39
--------------------------	-----------

CAPITOLUL 1

DOMENIUL DE APLICARE A DREPTULUI MUNCII.....	41
Subcapitolul 1.1. Munca și rolul ei în viața economică și socială	41
Subcapitolul 1.2. Definiția dreptului muncii, etimologia/sensul termenului de muncă și motivația acesteia.....	44
Subcapitolul 1.3. Obiectul dreptului muncii	46
Subcapitolul 1.4. Subiectele dreptului muncii	47
Subcapitolul 1.5. Terminologie: angajator /patron și angajat/ salariat/lucrător.....	49
Subcapitolul 1.6. Izvoarele dreptului muncii	52
Subcapitolul 1.7. Principiile fundamentale	53
Secțiunea 1.7.1. Principiul libertății muncii.....	54
Secțiunea 1.7.2. Interzicerea muncii forțate. Excepții.....	56
Secțiunea 1.7.3. Egalitatea de tratament. Principiul nediscriminării	57
Secțiunea 1.7.4. Protecția socială a salariaților	65
Secțiunea 1.7.5. Libertatea asocierii.....	66
Secțiunea 1.7.6. Principiul bunei-credințe și consensualitatea în relațiile de muncă.....	67
Secțiunea 1.7.7. Principiul liberei circulații a cetățenilor români pe piața forței de muncă din Uniunea Europeană și a altor state	68

CAPITOLUL 2

CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ. CONTRACTE DE MUNCĂ ATIPICE ȘI ALTE FORME DE PRESTARE A MUNCII	70
Subcapitolul 2.1. Contractul individual de muncă	70
Secțiunea 2.1.1. Încheierea contractului individual de muncă	70
Subsecțiunea 2.1.1.1. Scurt istoric, elementele definiției și durata contractului individual de muncă	70

Subsecțiunea 2.1.1.2. Trăsăturile caracteristice ale raportului juridic de muncă	73
Subsecțiunea 2.1.1.3. Condiții generale și comune de validitate	75
2.1.1.3.1. Capacitatea juridică	75
2.1.1.3.1.1. Capacitatea juridică de exercițiu a salariatului.....	75
2.1.1.3.1.2. Capacitatea juridică de exercițiu a angajatorului	78
2.1.1.3.1.2.1. Capacitatea juridică de exercițiu a angajatorului - persoană fizică.....	78
2.1.1.3.1.2.2. Capacitatea juridică de exercițiu a angajatorului - persoană juridică.....	78
2.1.1.3.2. Consimțământul părților	79
2.1.1.3.3. Obiectul contractului individual de muncă	79
2.1.1.3.4. Cauza contractului.....	80
Subsecțiunea 2.1.1.4. Condiții specifice de validitate.....	81
2.1.1.4.1. Obligativitatea certificatului medical la angajare și în alte situații.....	81
2.1.1.4.2. Avizul, autorizarea sau atestarea.....	85
2.1.1.4.3. Certificatul de integritate comportamentală	85
2.1.1.4.4. Condiții de studii	86
2.1.1.4.5. Vechimea în muncă și în specialitate, ca noutate legislativă în domeniu	87
2.1.1.4.6. Comunicarea locurilor de muncă vacante. Repartizarea în muncă.....	90
2.1.1.4.7. Clasificarea ocupațiilor din România (COR)	91
2.1.1.4.8. Informarea prealabilă a salariaților la încheierea și modificarea contractului individual de muncă, inclusiv a celor care urmează să își desfășoare activitatea în străinătate. Sancțiunea neinformării prelabile	93

2.1.1.4.9. Verificarea prealabilă a aptitudinii profesionale.....	96
2.1.1.4.9.1. Modalități de realizare a verificării profesionale	96
2.1.1.4.9.2. Încadrarea salariaților la instituțiile și autoritățile publice	97
2.1.1.4.9.3. Perioada de probă	99
2.1.1.4.9.3.1. Noțiune și reglementare.....	99
2.1.1.4.9.3.2. Durata și efectele perioadei de probă	100
2.1.1.4.9.3.3. Unicitatea perioadei de probă. Excepții.....	102
2.1.1.4.9.3.4. Limitări ale perioadei de probă	102
2.1.1.4.9.3.5. Stagiul absolvenților. Reglementare și caracteristici	103
2.1.1.4.10. Forma scrisă și înregistrarea contractului individual de muncă.....	103
2.1.1.4.11. Acte necesare în vederea încheierii contractului individual de muncă	103
2.1.1.4.12. Dosarul personal al salariatului.....	105
2.1.1.4.13. Registrul general de evidență a salariaților (Revisal)	107
2.1.1.4.14. Cumulul contractelor individuale de muncă.....	108
Subsecțiunea 2.1.1.5. Conținutul contractului individual de muncă.....	110
2.1.1.5.1. Clauze obligatorii	111
2.1.1.5.2. Clauzele facultative specifice	111
2.1.1.5.1.1. Clauza cu privire la formarea profesională	112
2.1.1.5.1.2. Clauza de neconcurență. Cuantumul indemnizației de neconcurență.....	114
2.1.1.5.1.3. Clauza de mobilitate	116
2.1.1.5.1.4. Clauza de confidențialitate	117
2.1.1.5.3. Clauze interzise în contractul individual de muncă.....	118

Subsecțiunea 2.1.1.6. Încadrarea în muncă a cetățenilor străini și apatrizilor	120
Secțiunea 2.1.2. Executarea contractului individual de muncă.....	123
Subsecțiunea 2.1.2.1. Negocierea clauzelor contractului individual de muncă	123
Subsecțiunea 2.1.2.2. Interzicerea renunțării la drepturi	124
Subsecțiunea 2.1.2.3. Drepturile și obligațiile salariatului	125
2.1.2.3.1. Drepturile salariatului	125
2.1.2.3.2. Obligațiile salariatului	126
Subsecțiunea 2.1.2.4. Drepturile și obligațiile angajatorului.....	126
2.1.2.4.1. Drepturile angajatorului.....	127
2.1.2.4.2. Obligațiile angajatorului	128
Subsecțiunea 2.1.2.5. Fișa postului.....	130
Secțiunea 2.1.3. Modificarea contractului individual de muncă	132
Subsecțiunea 2.1.3.1. Condiții și excepții.....	132
Subsecțiunea 2.1.3.2. Modificarea unilaterală a locului muncii	133
2.1.3.2.1. Delegarea.....	133
2.1.3.2.1.1. Durata delegării și indemnizația cuvenită salariatului.....	134
2.1.3.2.1.2. Caracteristicile și efectele delegării.....	136
2.1.3.2.1.3. Încetarea delegării	137
2.1.3.2.2. Detașarea.....	137
2.1.3.2.2.1. Durata și drepturile salariatului detașat	138
2.1.3.2.2.2. Efectele detașării. Garantarea drepturilor salariatului detașat.....	138
2.1.3.2.2.3. Încetarea detașării	139
2.1.3.2.3. Forța majoră.....	139
2.1.3.2.4. Sancțiunea disciplinară	140
2.1.3.2.5. Măsura de protecție a salariatului.....	140
Subsecțiunea 2.1.3.3. Impreviziunea.....	141
Subsecțiunea 2.1.3.4. Transferul	142
Secțiunea 2.1.4. Suspendarea contractului individual de muncă	143
Subsecțiunea 2.1.4.1. Modalități. Efectele suspendării.....	144

Subsecțiunea 2.1.4.2. Suspendarea de drept a contractului individual de muncă. Cazuri.....	145
2.1.4.2.1. Concediul și indemnizația de maternitate (concediile de sarcină și lăuzie).....	146
2.1.4.2.2. Concediul pentru incapacitate temporară de muncă.....	147
2.1.4.2.3. Carantina	147
2.1.4.2.4. Exercițarea unei funcții în cadrul unei autorități executive, legislative și judecătorești.....	147
2.1.4.2.5. Îndeplinirea unei funcții de conducere salarizate în sindicat.....	147
2.1.4.2.6. Forța majoră.....	148
2.1.4.2.7. În cazul în care salariatul este arestat preventiv, în condițiile Codului de procedură penală.....	149
2.1.4.2.8. De la data expirării perioadei pentru care au fost emise avizele, autorizațiile ori atestările necesare pentru exercitarea profesiei. Dacă în termen de 6 luni salariatul nu și-a reînnoit avizele, autorizațiile ori atestările necesare pentru exercitarea profesiei, contractul individual de muncă încetează de drept.....	149
2.1.4.2.9. În alte cazuri expres prevăzute de lege.....	150
Subsecțiunea 2.1.4.3. Suspendarea contractului individual de muncă din inițiativa salariatului. Cazuri.....	150
2.1.4.3.1. Concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani sau, în cazul copilului cu handicap, până la împlinirea vârstei de 3 ani	151
2.1.4.3.2. Concediu pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 12 ani sau, în cazul copilului cu handicap, pentru afecțiuni intercurrente, până la împlinirea vârstei de 18 ani.....	151
2.1.4.3.3. Concediu paternal.....	152

2.1.4.3.4. Concediu pentru formare profesională.....	152
2.1.4.3.5. Exercițarea unor funcții electiv în cadrul organismelor profesionale constituite la nivel central sau local, pe toată durata mandatului	152
2.1.4.3.6. Participarea la grevă.....	152
2.1.4.3.7. Concediu de acomodare.....	152
2.1.4.3.8. Desfășurarea, pe bază de contract încheiat în condițiile legii, a unei activități specifice în calitate de asistent maternal, asistent personal al persoanei cu handicap grav sau asistent personal profesionist	152
2.1.4.3.9. Concediul de îngrijitor - absența de la locul de muncă în situații neprevăzute	153
Subsecțiunea 2.1.4.4. Suspendarea contractului individual de muncă din inițiativa angajatorului. Cazuri	153
2.1.4.4.1. Pe durata cercetării disciplinare, în condițiile legii.	154
2.1.4.4.2. În cazul în care angajatorul a formulat plângere penală împotriva salariatului sau acesta a fost trimis în judecată pentru fapte penale incompatibile cu funcția deținută, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.....	155
2.1.4.4.3. În cazul întreruperii sau reducerii temporare a activității, fără încetarea raportului de muncă, pentru motive economice, tehnologice, structurale sau similare	155
2.1.4.4.4. În cazul în care împotriva salariatului s-a luat, în condițiile Codului de procedură penală, măsura controlului judiciar ori a controlului judiciar pe cauțiune, dacă în sarcina acestuia au fost stabilite obligații care împiedică executarea contractului de muncă, precum și în cazul în care salariatul este arestat la domiciliu, iar conținutul măsurii împiedică executarea contractului de muncă.....	156

2.1.4.4.5. Pe durata detașării	156
2.1.4.4.6. Pe durata suspendării de către autoritățile competente a avizelor, autorizațiilor sau atestărilor necesare pentru exercitarea profesiilor	157
2.1.4.4.7. Pe durata suspendării temporare a activității și/sau a reducerii acesteia ca urmare a decretării stării de asediu sau stării de urgență potrivit art. 93 alin. (1) din Constituția României, republicată	157
Subsecțiunea 2.1.4.5. Suspendarea contractului individual de muncă prin acordul părților.....	158
2.1.4.5.1. În cazul concediilor fără plată pentru studii	158
2.1.4.5.2. În cazul concediilor pentru interese personale	158
Secțiunea 2.1.5. Încetarea contractului individual de muncă	158
Subsecțiunea 2.1.5.1. Legalitatea încetării contractului individual de muncă. Cazuri de încetare a contractului individual de muncă.....	158
Subsecțiunea 2.1.5.2. Încetarea de drept a contractului individual de muncă	159
2.1.5.2.1. Caracterizare generală	159
2.1.5.2.2. Enumerarea cazurilor și situațiilor prevăzute în Codul muncii	159
2.1.5.2.2.1. Încetarea contractului individual de muncă la data decesului salariatului sau al angajatorului persoană fizică, precum și în cazul dizolvării angajatorului persoană juridică, de la data la care angajatorul persoană juridică și-a încetat existența conform legii	161
2.1.5.2.2.2. Încetarea contractului individual de muncă la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de declarare a morții sau a punerii sub interdicție a salariatului sau a angajatorului persoană fizică	161

2.1.5.2.2.3. Încetarea contractului individual de muncă la data îndeplinirii cumulative a condițiilor de vârstă standard și a stagiului minim de cotizare pentru pensionare sau, cu caracter excepțional.....	162
2.1.5.2.2.4. Încetarea contractului individual de muncă ca urmare a constatării nulității absolute a contractului individual de muncă, de la data la care nulitatea a fost constatată prin acordul părților sau prin hotărâre judecătorească definitivă	163
2.1.5.2.2.5. Încetarea contractului individual de muncă ca urmare a admiterii cererii de reintegrare în funcția ocupată de salariat a unei persoane concediate nelegal sau pentru motive neîntemeiate, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești de reintegrare.....	164
2.1.5.2.2.6. Încetarea contractului individual de muncă ca urmare a condamnării la executarea unei pedepse privative de libertate, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești	165
2.1.5.2.2.7. Încetarea contractului individual de muncă de la data retragerii de către autoritățile sau organismele competente a avizelor, autorizațiilor ori atestărilor necesare pentru exercitarea profesiei	165
2.1.5.2.2.8. Încetarea contractului individual de muncă ca urmare a interzicerii exercitării unei profesii sau a unei funcții, ca măsură de siguranță ori pedeapsă complementară, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care s-a dispus interdicția.....	166

2.1.5.2.2.9. Încetarea contractului individual de muncă la data expirării termenului contractului individual de muncă încheiat pe durată determinată.....	166
2.1.5.2.2.10. Încetarea contractului individual de muncă la retragerea acordului părinților sau al reprezentanților legali, în cazul salariaților cu vârsta cuprinsă între 15 și 16 ani	166
2.1.5.2.3. Constatarea cazului de încetare a contractului individual de muncă	167
2.1.5.2.4. Nulitatea contractului individual de muncă.....	167
Subsecțiunea 2.1.5.3. Încetarea contractului individual de muncă cu acordul părților.....	169
Subsecțiunea 2.1.5.4. Concedierea	170
2.1.5.4.1. Concedierea. Scurt istoric și reglementare.....	170
2.1.5.4.2. Noțiuni și motivele concedierii.....	171
2.1.5.4.3. Interdicții permanente și temporare privind concedierea.....	172
2.1.5.4.3.1. Interdicții permanente privind concedierea	172
2.1.5.4.3.2. Interdicții temporare privind concedierea	173
2.1.5.4.4. Legalitatea concedierii	176
Subsecțiunea 2.1.5.5. Concedierea pentru motive care țin de persoana salariatului	177
2.1.5.5.1. Cazuri. Enumerare.....	177
2.1.5.5.2. Emiterea deciziei de concediere.....	178
2.1.5.5.3. Procedura concedierii.....	178
2.1.5.5.3.1. Procedura concedierii disciplinare.....	178
2.1.5.5.3.2. Procedura concedierii în cazul arestării preventive sau arestării la domiciliu a salariatului pentru o perioadă mai mare de 30 de zile.....	180
2.1.5.5.3.3. Procedura concedierii în cazul inaptitudinii fizice și/sau psihice a salariatului pentru motive medicale	181

2.1.5.5.3.4. Procedura concedierii salariatului pentru necorespondere profesională	182
2.1.5.5.4. Oferirea unui loc de muncă vacant.....	185
Subsecțiunea 2.1.5.6. Concedierea pentru motive care nu țin de persoana salariatului. Tipuri de concediere. Protecția salariaților concediați	186
Subsecțiunea 2.1.5.7. Concedierea colectivă. Informarea, consultarea și procedura concedierilor colective.....	189
2.1.5.7.1. Condițiile cumulative ale concedierii colective	189
2.1.5.7.2. Informarea și consultarea salariaților în vederea evitării concedierii sau diminuării numărului de salariați.....	190
2.1.5.7.3. Notificarea către Inspectoratul Teritorial de Muncă (I.T.M.) și Agenția Județeană de Ocuparea Forței de Muncă (A.J.O.F.M.)	191
2.1.5.7.4. Amânarea emiterii deciziei de concediere.....	192
2.1.5.7.5. Dreptul salariaților de a fi reîncadrați	193
Subsecțiunea 2.1.5.8. Dreptul la preaviz în cazul concedierii.....	193
2.1.5.8.1. Preavizarea salariatului în cazul concedierii.....	193
2.1.5.8.2. Cuprinsul deciziei de concediere	195
2.1.5.8.3. Comunicarea deciziei de concediere	197
Subsecțiunea 2.1.5.9. Controlul și sancționarea concedierilor nelegale.....	198
2.1.5.9.1. Nulitatea deciziei de concediere. Interdicția motivării ulterioare.....	198
2.1.5.9.2. Anularea deciziei de concediere. Efecte.....	199
Subsecțiunea 2.1.5.10. Încetarea contractului individual de muncă din inițiativa salariatului - demisia	199
2.1.5.10.1. Etimologie, noțiune și reglementare	199
2.1.5.10.2. Condițiile legale de fond și de formă pentru validitatea demisiei	200
2.1.5.10.2.1. Forma scrisă.....	200
2.1.5.10.2.2. Înștiințarea angajatorului în vederea înregistrării demisiei.....	201
2.1.5.10.2.3. Demisia este irevocabilă	201

2.1.5.10.2.4. Salariatul are dreptul de a nu motiva demisia	202
2.1.5.10.2.5. Demisia nu trebuie aprobată de angajator.....	202
2.1.5.10.2.6. Demisia trebuie preavizată.....	202
2.1.5.10.3. Renunțarea totală sau parțială a angajatorului la termenul de preaviz	202
2.1.5.10.4. Demisia fără preaviz	203
2.1.5.10.5. Efectele demisiei.....	203
2.1.5.10.6. Consecințele negative ale demisiei.....	203
Subcapitolul 2.2. Contracte de muncă atipice.....	204
Secțiunea 2.2.1. Contractul individual de muncă pe durată determinată	205
Subsecțiunea 2.2.1.1. Încheiere și prelungire	205
Subsecțiunea 2.2.1.2. Cazuri și situații în care se pot încheia contracte pe durată determinată	206
Subsecțiunea 2.2.1.3. Durata maximă a contractului	207
Subsecțiunea 2.2.1.4. Perioada de probă.....	207
Subsecțiunea 2.2.1.5. Obligațiile angajatorului privind accesul la locurile de muncă vacante	208
Subsecțiunea 2.2.1.6. Egalitatea de drepturi și de tratament	208
Secțiunea 2.2.2. Munca prin agent de muncă temporară.....	208
Subsecțiunea 2.2.2.1. Reglementare legală națională și europeană	208
Subsecțiunea 2.2.2.2. Noțiune și definiții	209
Subsecțiunea 2.2.2.3. Misiunea salariatului temporar și durata misiunii.....	210
Subsecțiunea 2.2.2.4. Contractele și părțile implicate în munca prin agent de muncă temporară.....	210
Secțiunea 2.2.3. Contractul individual de muncă cu timp parțial.....	212
Subsecțiunea 2.2.3.1. Noțiune. Consacrare legală.....	212
Subsecțiunea 2.2.3.2. Condițiile încadrării salariaților cu fracțiune de normă.....	212
Subsecțiunea 2.2.3.3. Clauze speciale obligatorii.....	213
Subsecțiunea 2.2.3.4. Drepturile salariatului încadrat cu timp de muncă parțial.....	213

Subsecțiunea 2.2.3.5. Trecerea salariaților la un loc de muncă cu normă întreagă.....	214
Secțiunea 2.2.4. Munca la domiciliu	214
Subsecțiunea 2.2.4.1. Salariații cu munca la domiciliu	214
Subsecțiunea 2.2.4.2. Forma și conținutul contractului de muncă la domiciliu	215
Subsecțiunea 2.2.4.3. Drepturi și condiții specifice	215
Subcapitolul 2.3. Alte forme de prestare a muncii.....	216
Secțiunea 2.3.1. Zilierii	216
Secțiunea 2.3.2. Munca prestatorului casnic	223
Secțiunea 2.3.3. Contractul de bonă	225
Secțiunea 2.3.4. Telemunca-munca hibrid, ca noutate legislativă	227
Secțiunea 2.3.5. Lucrătorii culturali profesioniști.....	228
Secțiunea 2.3.6. Contractul de activitate sportivă.....	229
Subsecțiunea 2.3.6.1. Structurile sportive și participanții la activitatea sportive.....	229
2.3.6.1.1. Structurile sportive.....	229
2.3.6.1.2. Participanții la activitatea sportivă.....	230
2.3.6.1.3. Drepturile și obligațiile structurilor sportive, respectiv participanților la activitatea sportivă.....	230
2.3.6.1.3.1. Drepturile și obligațiile participantului la activitatea sportivă.....	230
2.3.6.1.3.2. Obligațiile structurii sportive	231
Secțiunea 2.3.7. Contractul de voluntariat	232
Subsecțiunea 2.3.7.1. Noțiune și conținut	232
Subsecțiunea 2.3.7.2. Drepturile și obligațiile voluntarului	234
Subsecțiunea 2.3.7.3. Încetare contractului de voluntariat.....	235
Subsecțiunea 2.3.7.4. Valorificarea voluntariatului în accederea pe piața muncii.....	235
Secțiunea 2.3.8. Munca prestată de persoanele private de libertate	236
Subsecțiunea 2.3.8.1. Organizarea muncii deținuților.....	236
Subsecțiunea 2.3.8.2. Regimul de prestare a muncii	237
Subsecțiunea 2.3.8.3. Plata muncii prestate.....	238
Subsecțiunea 2.3.8.4. Repartizarea veniturilor.....	238

Secțiunea 2.3.9. Prestarea de către copii de activități remunerate în domeniile cultural, artistic, sportiv, publicitar și de modeling.....	239
---	-----

CAPITOLUL 3

TIMPUL DE MUNCĂ ȘI TIMPUL DE ODIHNĂ.....	242
---	------------

Subcapitolul 3.1. Timpul de muncă.....	242
---	------------

Secțiunea 3.1.1. Noțiune și importanță.....	242
---	-----

Secțiunea 3.1.2. Durata timpului de muncă.....	243
--	-----

Subsecțiunea 3.1.2.1. Durata normală legală a timpului de muncă și repartizarea timpului de muncă.....	244
--	-----

Subsecțiunea 3.1.2.2. Durata maximă legală a timpului de muncă. Stabilire.....	244
--	-----

Subsecțiunea 3.1.2.3 Stabilirea timpului de muncă în situații speciale.....	245
---	-----

Subsecțiunea 3.1.2.4. Programul de lucru inegal și comunicarea acestuia.....	245
--	-----

Subsecțiunea 3.1.2.5. Programe individualizate de muncă.....	246
--	-----

Subsecțiunea 3.1.2.6. Durata redusă a timpului de muncă sau timpul de muncă sub durata normală, reglementate prin Codul muncii și legile speciale. Excepții.....	246
--	-----

Secțiunea 3.1.3. Munca suplimentară.....	253
--	-----

Subsecțiunea 3.1.3.1. Noțiune. Efectuarea muncii suplimentare.....	253
--	-----

Subsecțiunea 3.1.3.2. Limitarea efectuării muncii suplimentare.....	254
---	-----

Subsecțiunea 3.1.3.3. Compensarea orelor suplimentare cu timp liber corespunzător.....	254
--	-----

Subsecțiunea 3.1.3.4. Sporul pentru munca suplimentară. Compensarea în bani a orelor suplimentare.....	255
--	-----

Subsecțiunea 3.1.3.5. Plata orelor suplimentare.....	255
--	-----

Subsecțiunea 3.1.3.6. Proba orelor suplimentare.....	256
--	-----

Secțiunea 3.1.4. Munca de noapte.....	257
---------------------------------------	-----

Subsecțiunea 3.1.4.1. Noțiune. Durată. Excepție.....	257
--	-----

Subsecțiunea 3.1.4.2. Beneficiile salariaților de noapte.....	258
---	-----

Subsecțiunea 3.1.4.3. Examinarea medicală a salariaților de noapte	258
Subsecțiunea 3.1.4.4. Interdicții privind prestarea muncii de noapte	259
Secțiunea 3.1.5. Norma de muncă	260
Subsecțiunea 3.1.5.1. Noțiune. Stabilire. Tipuri	260
Subsecțiunea 3.1.5.2. Aplicabilitatea și elaborarea normelor de muncă	260
Subcapitolul 3.2. Repausuri periodice	261
Secțiunea 3.2.1. Noțiune și reglementare	261
Secțiunea 3.2.2. Pauza de masă și repausul zilnic	262
Subsecțiunea 3.2.2.1. Pauza de masă	262
Subsecțiunea 3.2.2.2. Repausul zilnic. Acordare și excepție	264
Subsecțiunea 3.2.2.3. Munca în schimburi	264
Subsecțiunea 3.2.2.4. Pauza de alăptare sau de alimentare artificială a copilului	264
Secțiunea 3.2.3. Repausul săptămânal	266
Subsecțiunea 3.2.3.1. Noțiune. Acordare. Excepții	266
Subsecțiunea 3.2.3.2. Pauze și perioade de odihnă pentru conducătorii auto	267
Subsecțiunea 3.2.3.3. Suspendarea repausului săptămânal	268
Secțiunea 3.2.4. Sărbătorile legale	269
Subsecțiunea 3.2.4.1. Acordarea zilelor de sărbătoare legală	269
Subsecțiunea 3.2.4.2. Zile de sărbători oficiale naționale lucrătoare	272
Subsecțiunea 3.2.4.3. Acordarea zilelor libere în unitățile sanitare și de alimentație publică	273
Subsecțiunea 3.2.4.4. Acordarea zilelor libere în unitățile cu foc continuu	274
Subsecțiunea 3.2.4.5. Beneficiile muncii prestate în zile de sărbătoare legală	274
Subsecțiunea 3.2.4.6. Acordarea altor zile libere	274
Subcapitolul 3.3. Concediile	275
Secțiunea 3.3.1. Concediul de odihnă	276
Subsecțiunea 3.3.1.1. Noțiune și dreptul la concediul de odihnă anual	276

Subsecțiunea 3.3.1.2. Durata și acordarea concediului de odihnă	278
Subsecțiunea 3.3.1.3. Efectuarea și compensarea în bani a concediului de odihnă.....	280
Subsecțiunea 3.3.1.4. Programarea individuală și colectivă a concediului de odihnă	281
Subsecțiunea 3.3.1.5. Efectuarea efectivă a concediului de odihnă	281
Subsecțiunea 3.3.1.6. Indemnizația concediului de odihnă.....	282
Subsecțiunea 3.3.1.7. Întreruperea concediului de odihnă	283
Secțiunea 3.3.2. Alte concedii ale salariaților	284
Subsecțiunea 3.3.2.1. Concediul de odihnă suplimentar	284
Subsecțiunea 3.3.2.2. Concediul plătit pentru evenimente familiale deosebite	286
Subsecțiunea 3.3.2.3. Concediul fără plată pentru rezolvarea unor situații personale	287
Secțiunea 3.3.3. Timp liber acordat în baza unor legi speciale.....	289
Subsecțiunea 3.3.3.1. Ziua/Zilele lucrătoare liberă/libere pe an pentru îngrijirea sănătății copilului	289
Subsecțiunea 3.3.3.2. Ziua donatorului de sânge	290
Subsecțiunea 3.3.3.3. Învoirea sau ziua liberă plătită.....	291
Subsecțiunea 3.3.3.4. Concediul de îngrijitor - absența de la locul de muncă în situații neprevăzute	293
Subsecțiunea 3.3.3.5. Absența de la locul de muncă în situații neprevăzute	293
Subsecțiunea 3.3.3.6. Dispensa pentru consultații prenatale.....	294

CAPITOLUL 4

SALARIZAREA..... 295

Subcapitolul 4.1. Salariul, corolarul dreptului la muncă..... 295

Secțiunea 4.1.1. Etimologie și noțiune.....	295
Secțiunea 4.1.2. Dreptul la salariu.....	296
Secțiunea 4.1.3. Elementele salariului.....	297
Subsecțiunea 4.1.3.1. Salariul de bază	297
Subsecțiunea 4.1.3.2. Indemnizațiile	297
Subsecțiunea 4.1.3.3. Sporul la salariul de bază	298

Subsecțiunea 4.1.3.4. Alte adaosuri la salariu	298
4.1.3.4.1. Bilete de valoare. Reglementare și categorii.....	298
4.1.3.4.2. Participarea salariaților la repartizarea profitului la societățile naționale, companiile naționale și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, precum și la regiile autonome.....	300
4.1.3.4.3. Contravaloarea abonamentelor pentru practicarea sportului, ca noutate legislativă	300
4.1.3.4.4. Beneficii și avantaje în natură acordate salariatului	301
Secțiunea 4.1.4. Plata prioritară a salariilor	302
Secțiunea 4.1.5. Stabilirea salariului	302
Secțiunea 4.1.6. Confidențialitatea salariului. Excepții	303
Secțiunea 4.1.7. Salariul nominal și salariul real	303
Secțiunea 4.1.8. Principiile salarizării	303
Subcapitolul 4.2. Salariul de bază minim brut pe țară	305
Secțiunea 4.2.1. Noțiune și reglementare legală	305
Secțiunea 4.2.2. Munca subdeclarată	307
Subcapitolul 4.3. Plata salariului	308
Secțiunea 4.3.1. Data și modalitățile de plată.....	308
Secțiunea 4.3.2. Persoanele beneficiare ale salariului.....	310
Secțiunea 4.3.3. Dovada plății salariului.....	310
Secțiunea 4.3.4. Reținerile din salariu. Condiții.....	311
Secțiunea 4.3.5. Interdicția renunțării la drepturile salariale.....	312
Secțiunea 4.3.6. Prescripția acțiunii pentru recuperarea drepturilor salariale	312
Subcapitolul 4.4. Fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale	313
Subcapitolul 4.5. Protecția drepturilor salariaților în cazul transferului întreprinderii, al unității sau al unor părți ale acesteia	314
CAPITOLUL 5	
SĂNĂTATEA ȘI SECURITATEA ÎN MUNCĂ	316
Subcapitolul 5.1. Reguli generale.....	316
Secțiunea 5.1.1. Noțiune și etimologie	316

Secțiunea 5.1.2. Reglementări legale	317
Subsecțiunea 5.1.2.1. Reglementări în Constituția României și Codul muncii.....	317
Subsecțiunea 5.1.2.2. Reglementări cu titlu special.....	318
Secțiunea 5.1.3. Principii, reguli și măsuri generale	319
Secțiunea 5.1.4. Organizarea activității de sănătate și securitate în muncă. Asigurarea și instruirea salariaților în domeniu.....	320
Secțiunea 5.1.5. Controlul și garantarea securității și sănătății în muncă	321
Secțiunea 5.1.6. Obligațiile angajatorilor prevăzute de Legea nr. 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă	322
Secțiunea 5.1.7. Obligațiile angajaților conform Legii nr. 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă	322
Subcapitolul 5.2. Comitetul de securitate și sănătate în muncă.....	322
Secțiunea 5.2.1. Constituire, competențe, organizare și atribuții. Reglementări prevăzute în Codul muncii	322
Secțiunea 5.2.2. Componentă, atribuții specifice și funcționare comitet. Reglementări legale speciale	323
Subcapitolul 5.3. Protecția salariaților prin servicii medicale.....	324
Secțiunea 5.3.1. Asigurarea și organizarea serviciului medical de medicină a muncii	324
Secțiunea 5.3.2. Statutul medicului de medicină a muncii. Programe pentru îmbunătățirea mediului de muncă.....	325
Secțiunea 5.3.3. Autorități competente și instituții cu atribuții în domeniu.....	326
Subsecțiunea 5.3.3.1. Ministerul Muncii și Justiției Sociale este autoritatea competentă în domeniul securității și sănătății în muncă.....	326
Subsecțiunea 5.3.3.2. Ministerul Sănătății Publice, ca organ de specialitate al administrației publice centrale, este autoritatea centrală în domeniul asistenței de sănătate publică.	326

Subsecțiunea 5.3.3.3. Inspecția Muncii reprezintă autoritatea competentă în ceea ce privește controlul aplicării legislației referitoare la securitatea și sănătatea în muncă.....	326
Subsecțiunea 5.3.3.4. Asiguratorul, stabilit de lege, reprezintă autoritatea competentă în domeniul asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale.....	326
Subsecțiunea 5.3.3.5. Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecția Muncii fundamentează științific măsurile de îmbunătățire a activității de securitate și sănătate în muncă și promovează politica stabilită pentru acest domeniu.	326
Subsecțiunea 5.3.3.6. Ministerul Apărării Naționale	327
Subsecțiunea 5.3.3.7. Instituții medicale la nivel județean implicate în desfășurarea activității de medicina muncii	327
Subcapitolul 5.4. Accidentele de muncă și bolile profesionale	327
Secțiunea 5.4.1. Noțiunile de accidente de muncă și boli profesionale	327
Subsecțiunea 5.4.1.1. Accidentul suferit de persoane aflate în vizită în întreprindere și/sau unitate, cu permisiunea angajatorului;	327
Subsecțiunea 5.4.1.2. Accidentul suferit de persoanele care îndeplinesc sarcini de stat sau de interes public, inclusiv în cadrul unor activități culturale, sportive, în țară sau în afara granițelor țării, în timpul și din cauza îndeplinirii acestor sarcini;	327
Subsecțiunea 5.4.1.3. Accidentul survenit în cadrul activităților cultural sportive organizate, în timpul și din cauza îndeplinirii acestor activități;	327

Subsecțiunea 5.4.1.4. Accidentul suferit de orice persoană, ca urmare a unei acțiuni întreprinse din propria inițiativă pentru salvarea de vieți omenești, precum și accidentul suferit în timpul intervenției de urgență sau al pregătirii în vederea participării la aceasta, pe durata efectuării serviciului de voluntariat organizat conform prevederilor legale.	327
Subsecțiunea 5.4.1.5. Accidentul suferit de orice persoană, ca urmare a unei acțiuni întreprinse din proprie inițiativă pentru prevenirea ori înlăturarea unui pericol care amenință avutul public și privat;.....	328
Subsecțiunea 5.4.1.6. Accidentul cauzat de activități care nu au legătură cu procesul muncii, dacă se produce la sediul persoanei juridice sau la adresa persoanei fizice, în calitate de angajator, ori în alt loc de muncă organizat de aceștia, în timpul programului de muncă, și nu se datorează culpei exclusive a accidentatului;	328
Subsecțiunea 5.4.1.7. Accidentul de traseu, dacă deplasarea s-a făcut în timpul și pe traseul normal de la domiciliul lucrătorului la locul de muncă organizat de angajator și invers;	328
Subsecțiunea 5.4.1.8. Accidentul suferit în timpul deplasării de la sediul persoanei juridice sau de la adresa persoanei fizice la locul de muncă sau de la un loc de muncă la altul, pentru îndeplinirea unei sarcini de muncă;	328
Subsecțiunea 5.4.1.9. Accidentul suferit în timpul deplasării de la sediul persoanei juridice sau de la adresa persoanei fizice la care este încadrată victima, ori de la orice alt loc de muncă organizat de acestea, la o altă persoană juridică sau fizică, pentru îndeplinirea sarcinilor de muncă, pe durata normală de deplasare;	328

Subsecțiunea 5.4.1.10. Accidentul suferit înainte sau după încetarea lucrului, dacă victima prelua sau preda uneltele de lucru, locul de muncă, utilajul ori materialele, dacă schimba îmbrăcămintea personală, echipamentul individual de protecție sau orice alt echipament pus la dispoziție de angajator, dacă se afla în baie ori în spălător sau dacă se deplasa de la locul de muncă la ieșirea din întreprindere sau unitate și invers;	328
Subsecțiunea 5.4.1.11. Accidentul suferit în timpul pauzelor regulamentare, dacă acesta a avut loc în locuri organizate de angajator, precum și în timpul și pe traseul normal spre și de la aceste locuri;	328
Subsecțiunea 5.4.1.12. Accidentul suferit de lucrători ai angajatorilor români sau de persoane fizice române, delegați pentru îndeplinirea îndatoririlor de serviciu în afara granițelor țării, pe durata și traseul prevăzute în documentul de deplasare;	328
Subsecțiunea 5.4.1.13. Accidentul suferit de personalul român care efectuează lucrări și servicii pe teritoriul altor țări, în baza unor contracte, convenții sau în alte condiții prevăzute de lege, încheiate de persoane juridice române cu parteneri străini, în timpul și din cauza îndeplinirii îndatoririlor de serviciu;	329
Subsecțiunea 5.4.1.14. Accidentul suferit de cei care urmează cursuri de calificare, recalificare sau perfecționare a pregătirii profesionale, în timpul și din cauza efectuării activităților aferente stagiului de practică;	329
Subsecțiunea 5.4.1.15. Accidentul determinat de fenomene sau calamități naturale, cum ar fi furtună, viscol, cutremur, inundație, alunecări de teren, trăsnet (electrocutare), dacă victima se afla în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu;.....	329

Subsecțiunea 5.4.1.16. Dispariția unei persoane, în condițiile unui accident de muncă și în împrejurări care îndreptățesc presupunerea decesului acesteia;.....	329
Subsecțiunea 5.4.1.17. Accidentul suferit de o persoană aflată în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, ca urmare a unei agresiuni.....	329
Secțiunea 5.4.2. Clasificarea accidentelor în raport cu urmările produse și numărul persoanelor accidentate	329
Secțiunea 5.4.3. Definițiile legale a unor noțiuni în lumina Legii nr. 319/2006.....	330
Subsecțiunea 5.4.3.1. eveniment - accidentul care a antrenat decesul sau vătămări ale organismului, produs în timpul procesului de muncă ori în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu, situația de persoană dată dispărută sau accidentul de traseu ori de circulație, în condițiile în care au fost implicate persoane angajate, incidentul periculos, precum și cazul susceptibil de boală profesională sau legată de profesiune;.....	330
Subsecțiunea 5.4.3.2. boală profesională - afecțiunea care se produce ca urmare a exercitării unei meserii sau profesii, cauzată de agenți nocivi fizici, chimici ori biologici caracteristici locului de muncă, precum și de suprasolicitarea diferitelor organe sau sisteme ale organismului, în procesul de muncă;	330
Subsecțiunea 5.4.3.3. incident periculos - evenimentul identificabil, cum ar fi explozia, incendiul, avaria, accidentul tehnic, emisiile majore de noxe, rezultat din disfuncționalitatea unei activități sau a unui echipament de muncă sau/și din comportamentul neadecvat al factorului uman care nu a afectat lucrătorii, dar ar fi fost posibil să aibă asemenea urmări și/sau a cauzat ori ar fi fost posibil să producă pagube materiale;	330

Subsecțiunea 5.4.3.4. Accident ușor - eveniment care are drept consecință leziuni superficiale care necesită numai acordarea primelor îngrijiri medicale și a antrenat incapacitate de muncă cu o durată mai mică de 3 zile;.....	330
Subsecțiunea 5.4.3.5. Boală legată de profesiune - boala cu determinare multifactorială, la care unii factori determinanți sunt de natură profesională.....	331
Secțiunea 5.4.4. Bolile profesionale.....	331
Secțiunea 5.4.5. Procedura comunicării, înregistrării și raportării evenimentelor.....	332
Secțiunea 5.4.6. Evidența evenimentelor.....	334
Subcapitolul 5.5. Concediul și indemnizația de risc maternal.....	334
Subcapitolul 5.6. Decontarea ochelarilor în sectorul public.....	335
CAPITOLUL 6	
FORMAREA PROFESIONALĂ.....	339
Subcapitolul 6.1. Noțiune și obiective	339
Subcapitolul 6.2. Tipuri și forme de realizare a formării profesionale	341
Subcapitolul 6.3. Obligativitatea angajatorului de a asigura formarea profesională a salariatului și de a elabora planul de formare profesională	344
Secțiunea 6.3.1. Concediile pentru formarea profesională.	
Acordare și durată	345
Subsecțiunea 6.3.1.1. Dreptul la concediul pentru formare profesională.....	345
Subsecțiunea 6.3.1.2. Concediul fără plată pentru formare profesională. Acordare și durată.....	346
Subsecțiunea 6.3.1.3. Concediul plătit pentru formare profesională. Acordare și durată.....	346
Subcapitolul 6.4. Efectuarea formării profesionale. Cheltuielile și beneficiile legate de formarea profesională.....	348
Subcapitolul 6.5. Obligațiile ulterioare ale salariatului.....	349
Subcapitolul 6.6. Formarea profesională la inițiativa salariaților	350

Subcapitolul 6.7. Formarea profesională pentru proprii angajați - ca măsură de prevenire a șomajului	351
Subcapitolul 6.8. Contractele speciale de formare profesională organizată de angajator	353
Secțiunea 6.8.1. Contractele speciale de formare profesională. Rolul și locul formatorului.....	353
Secțiunea 6.8.2. Contractul de calificare profesională și atestarea activităților de calificare profesională.....	354
Secțiunea 6.8.3. Contractul de adaptare profesională. Încheiere și durată	354
Subcapitolul 6.9. Contractul de ucenicie la locul de muncă.....	355
Secțiunea 6.9.1. Reglementare. Noțiune. Obiective	356
Secțiunea 6.9.2. Părțile contractului de ucenicie	357
Secțiunea 6.9.3. Coordonatorul de ucenicie.....	358
Secțiunea 6.9.4. Forma, conținutul și durata contractului de ucenicie	360
Secțiunea 6.9.5. Statutul ucenicului.....	363
Secțiunea 6.9.6. Organizarea uceniciei la locul de muncă.....	363
Secțiunea 6.9.7. Susținerea financiară a uceniciei la locul de muncă	364
Secțiunea 6.9.8. Controlul aplicat dispozițiilor legii privind ucenicia la locul de muncă.....	365
Subcapitolul 6.10. Contractul de stagiu pentru absolvenții instituțiilor de învățământul superior	366
Subcapitolul 6.11. Contractul de internship	367
CAPITOLUL 7	
DIALOGUL SOCIAL.....	370
Subcapitolul 7.1. Noțiune, obiective și modalitățile dialogului social prin care se asigură climatul de stabilitate și pace socială	370
Subcapitolul 7.2. Organismele dialogului social din România	372
Secțiunea 7.2.1. Consiliul Economic și Social	372
Secțiunea 7.2.2. Consiliul Național Tripartit pentru Dialog Social.....	374
Secțiunea 7.2.3. Comisiile de dialog social/organisme consultative.....	376

Secțiunea 7.2.4. Alte organisme tripartite/organisme de cogestiune	376
Subcapitolul 7.3. Sindicatetele	377
Secțiunea 7.3.1. Etimologie, noțiune și reglementare legală	377
Secțiunea 7.3.2. Principiile	378
Subsecțiunea 7.3.2.1. Principiul libertății sindicale	378
Subsecțiunea 7.3.2.2. Pluralismul sindical	379
Subsecțiunea 7.3.2.3. Principiul independenței sindicale	379
Secțiunea 7.3.3. Categoriile de persoane care se pot organiza în sindicatete	380
Secțiunea 7.3.4. Categoriile de persoane care nu se pot sindicaliza	380
Secțiunea 7.3.5. Constituirea, organizarea și funcționarea sindicatetele	381
Secțiunea 7.3.6. Dobândirea personalității juridice a sindicatetele	382
Secțiunea 7.3.7. Conducerea organizațiilor sindicale	384
Secțiunea 7.3.8. Atribuțiile organizațiilor sindicale	385
Secțiunea 7.3.9. Forme de asociere a organizațiilor sindicale	386
Secțiunea 7.3.10. Reprezentativitatea organizațiilor sindicale	386
Secțiunea 7.3.11. Răspunderea penală în activitatea sindicală	390
Subcapitolul 7.4. Reprezentanții salariaților	390
Secțiunea 7.4.1. Alegerea, numărul și durata mandatetele reprezentanțetele angajațetele/lucrătořetele	390
Secțiunea 7.4.2. Atribuțiile principale ale reprezențetele angajațetele/ lucrătořetele	392
Secțiunea 7.4.3. Organizarea și timpul alocat activității reprezentanțetele angajațetele/lucrătořetele	392
Secțiunea 7.4.4. Protecția reprezențetele angajațetele/lucrătořetele	393
Subcapitolul 7.5. Patronatetele	393
Secțiunea 7.5.1. Etimologie. Noțiune. Angajator sau patron?.....	393
Secțiunea 7.5.2. Constituirea și organizarea organizațetele patronale.....	395
Secțiunea 7.5.3. Dobândirea personalității juridice de către organizațetele patronale.....	396
Secțiunea 7.5.4. Drepturile și obligațetele organizațetele patronale	397
Secțiunea 7.5.5. Reprezentativitatea organizațetele patronale	399
Subcapitolul 7.6. Registrele speciale ale organizațetele sindicale și organizațetele patronale, ca noutate legislativă	400

CAPITOLUL 8

CONTRACTUL COLECTIV DE MUNCĂ	401
Subcapitolul 8.1. Noțiuni, terminologie și scop.....	401
Subcapitolul 8.2. Drepturi la negocieri colective	402
Subcapitolul 8.3. Negocierea sau încheierea contractului colectiv de muncă este obligatorie? Dovada îndeplinirii obligației de negociere	402
Subcapitolul 8.4. Egalitatea părților la negocierea clauzelor contractului colectiv de muncă	405
Subcapitolul 8.5. Durata și declanșarea negocierilor	405
Subcapitolul 8.6. Conținutul clauzelor contractului colectiv de muncă	407
Subcapitolul 8.7. Efectele contractelor colective de muncă	409
Subcapitolul 8.8. Părțile și reprezentarea acestora la negocierea colectivă.....	410
Subcapitolul 8.9. Negocierea colectivă în sistemul bugetar	412
Subcapitolul 8.10. Încheierea contractelor colective de muncă	413
Subcapitolul 8.11. Înregistrarea contractului. Impedimente la înregistrare. Contestarea refuzului înregistrării.....	415
Subcapitolul 8.12. Executarea, modificarea, suspendarea și încetarea contractului colectiv de muncă	417
Subcapitolul 8.13. Acordurile, convențiile, înțelegerile colective.....	418

CAPITOLUL 9

CONFLICTELE DE MUNCĂ	420
Subcapitolul 9.1. Scurt istoric. Noțiune.....	420
Subcapitolul 9.2. Părțile și nivelurile la care pot avea loc conflicte colective de muncă	421
Subcapitolul 9.3. Situațiile în care pot fi declanșate conflictele colective de muncă	423
Subcapitolul 9.4. Concilierea conflictelor colective de muncă	424
Subcapitolul 9.5. Medierea și arbitrajul	427
Subcapitolul 9.6. Grevă	428
Secțiunea 9.6.1. Etimologie. Scurt istoric.....	428
Secțiunea 9.6.2. Grevă. Noțiune. Caracteristici	428
Secțiunea 9.6.3. Dreptul la grevă	430

Secțiunea 9.6.4. Participarea la grevă. Condiții prealabile de declanșare a grevei. Decizia de declanșare a grevei.....	431
Secțiunea 9.6.5. Tipuri de grevă.....	433
Subsecțiunea 9.6.5.1. Greva propriu-zisă	433
Subsecțiunea 9.6.5.2. Greva de avertisment.....	433
Subsecțiunea 9.6.5.3. Greva de solidaritate.....	434
Secțiunea 9.6.6. Greva împotriva politicii sociale și economice a Guvernului, ca noutate legislativă.....	435
Secțiunea 9.6.7. Clasificarea grevelor	436
Secțiunea 9.6.8. Limitarea dreptului la grevă.....	438
Secțiunea 9.6.9. Greva în anumite sectoare de activitate, în unitățile cu foc continuu și în cazul funcționarilor publici.....	439
Secțiunea 9.6.10. Desfășurarea grevei.....	440
Secțiunea 9.6.11. Încetarea grevei. Forme de încetare. Situații de declarare a grevei considerate ca fiind ilegale	441
Subcapitolul 9.7. Răspunderea juridică pentru nerespectarea dispozițiilor legale privind greva	443
Secțiunea 9.7.1. Răspunderea disciplinară.....	443
Secțiunea 9.7.2. Răspunderea patrimonială	444
Secțiunea 9.7.3. Răspunderea contravențională.....	444
Secțiunea 9.7.4. Răspunderea penală	445
 CAPITOLUL 10	
INSPECȚIA MUNCII	446
Subcapitolul 10.1. Noțiuni, reglementare și principii.....	446
Subcapitolul 10.2. Organizarea Inspecției Muncii	448
Subcapitolul 10.3. Conducerea și atribuțiile pe niveluri ierarhice a Inspecției Muncii.....	448
Secțiunea 10.3.1. Conducerea și atribuțiile la nivel central	448
Subsecțiunea 10.3.1.1. Conducerea la nivel central.....	448
Subsecțiunea 10.3.1.2. Atribuțiile la nivel central	449
Secțiunea 10.3.2. Conducerea și atribuțiile la nivel teritorial.....	451
Subsecțiunea 10.3.2.1. Conducerea la nivel teritorial.....	451
Subsecțiunea 10.3.2.2. Atribuțiile la nivel teritorial.....	451

Secțiunea 10.3.3. Personalul Inspecției Muncii și al inspectoratelor teritoriale de muncă.....	455
Subsecțiunea 10.3.3.1. Personalul Inspecției Muncii și al inspectoratelor teritoriale de muncă	455
Subsecțiunea 10.3.3.2. Drepturile și obligațiile inspectorilor de muncă	456
10.3.3.2.1. Obligațiile inspectorilor de muncă	456
10.3.3.2.2. Drepturile inspectorilor de muncă.....	456
Subcapitolul 10.4. Desfășurarea activității de control	458
Subcapitolul 10.5. Constatarea și sancționarea contravențiilor.....	459
Subcapitolul 10.6. Contestarea actelor inspectorului de muncă	460

CAPITOLUL 11

RĂSPUNDEREA JURIDICĂ.....	462
Preliminarii.....	462
Subcapitolul 11.1. Regulamentul intern.....	464
Secțiunea 11.1.1. Considerații generale.....	464
Secțiunea 11.1.2. Întocmirea regulamentului intern	465
Secțiunea 11.1.3. Cuprinsul regulamentului intern. Efecte.....	466
Secțiunea 11.1.4. Aducerea la cunoștință, modificarea, contestarea și controlul legalității regulamentului intern	468
Secțiunea 11.1.5. Termenul de întocmire și durata regulamentului intern	469
Subcapitolul 11.2. Răspunderea disciplinară.....	470
Secțiunea 11.2.1. Considerații generale.....	470
Secțiunea 11.2.2. Noțiunea de abatere disciplinară	471
Secțiunea 11.2.3. Sancțiunile disciplinare. Aplicare. Radiere.....	473
Secțiunea 11.2.4. Interdicția amenzilor disciplinare. Unicitatea sancțiunii.....	473
Secțiunea 11.2.5. Individualizarea sancțiunii disciplinare. Criterii	474
Secțiunea 11.2.6. Procedura cercetării disciplinare prelabile.....	475
Secțiunea 11.2.7. Aplicarea și cuprinsul deciziei de sancționare	475
Secțiunea 11.2.8. Comunicarea deciziei de sancționare.....	476
Secțiunea 11.2.9. Contestarea deciziei de sancționare	477

Subcapitolul 11.3. Răspunderea patrimonială.....	478
Secțiunea 11.3.1. Considerații generale.....	478
Secțiunea 11.3.2. Răspunderea civilă a angajatorului. Dreptul de regres.....	479
Secțiunea 11.3.3. Răspunderea civilă a salariaților	479
Subsecțiunea 11.3.3.1. Regulile răspunderii patrimoniale a salariaților	479
Subsecțiunea 11.3.3.2. Pagubele produse de mai mulți salariați. Divizibilitatea răspunderii	480
Secțiunea 11.3.4. Restituirea sumelor nedatorate și a bunurilor necuvenite	480
Secțiunea 11.3.5. Reținerile din salariu. Quantumul maxim	481
Secțiunea 11.3.6. Recuperarea prejudiciilor după încetarea contractului individual de muncă	481
Secțiunea 11.3.7. Executarea silită a despăgubirilor datorate de salariat.....	481
Subcapitolul 11.4. Răspunderea contravențională	481
Secțiunea 11.4.1. Considerații generale.....	482
Secțiunea 11.4.2. Contravențiile reglementate de Legea nr. 53/2003-Codul muncii.....	483
Secțiunea 11.4.3. Constatarea și aplicarea sancțiunilor contravenționale.....	485
Subcapitolul 11.5. Răspunderea penală	485
Secțiunea 11.5.1. Considerații generale.....	485
Secțiunea 11.5.2. Infrațiuni și pedepse complementare aplicabile, prevăzute de Legea nr. 53/2003-Codul muncii și infrațiuni care au legătură cu dreptul muncii în legi speciale	486
Subsecțiunea 11.5.2.1. Infrațiuni prevăzute de Legea nr. 53/2003 – Codul muncii și pedepse complementare aplicabile.....	486
11.5.2.1.1. Infrațiuni prevăzute de Legea nr. 53/2003-Codul muncii	486
11.5.2.1.2. Pedepse complementare aplicabile	488
Subsecțiunea 11.5.2.2. Infrațiuni care au legătură cu dreptul muncii, prevăzute în legi speciale	490

11.5.2.2.1. Infrațiuni prevăzute de Legea nr. 367/2022 privind dialogul social.....	490
11.5.2.2.2. Infrațiunea prevăzută de Legea nr. 346/2002 privind asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale	491
11.5.2.2.3. Infrațiuni prevăzute în mod tradițional în Codul penal	492

CAPITOLUL 12

JURISDICȚIA MUNCII.....	495
Subcapitolul 12.1. Etimologie. Noțiune. Obiect.....	495
Subcapitolul 12.2. Părțile conflictului de muncă.....	496
Subcapitolul 12.3. Termenele de prescripție în conflictele de muncă	498
Subcapitolul 12.4. Statutul asistenților judiciari în compunerea completului de judecată	499
Subcapitolul 12.5. Instanțele judecătorești competente general, material și teritorial.....	503
Subcapitolul 12.6. Medierea în dreptul muncii, ca alternativă la instanța de judecată	507
Subcapitolul 12.7. Sarcina probei	511
Secțiunea 12.7.1. Sarcina probei în conflictele de muncă.....	511
Secțiunea 12.7.2. Probarea daunelor morale	515
Subcapitolul 12.8. Reguli speciale de procedură.....	516
Secțiunea 12.8.1. Scutirea de taxă de timbru. Sediul materiei. Motivație.	516
Secțiunea 12.8.2. Judecarea în regim de urgență (celeritate)	517
Subcapitolul 12.9. Caracterul hotărârilor pronunțate în fond. Sancțiunea nerespectării hotărârilor judecătorești.....	518
Subcapitolul 12.10. Dispoziții legale de procedură. Dreptul comun în raporturile juridice de muncă.....	519
ÎN LOC DE ÎNCHEIERE	521
BIBLIOGRAFIE	529

INTRODUCERE

Cursul universitar de Dreptul muncii reprezintă o lucrare care acoperă întreaga tematică a obiectului de studiu predat, astfel cum apare în curricula facultății, structurată pe un semestru, menită a furniza viitorului jurist strict informația esențială asupra stadiului actual al legislației, practicii și literaturii de specialitate în materie, cu practicarea, acolo unde cazul, metodei corporatiste¹.

Omul are tangențe cu dreptul muncii încă de la nașterea sa, ca beneficiar al unor prestații sociale, se întâlnește cu el în procesul de învățământ, de instruire și pregătire profesională, devine la maturitate principalul subiect al dreptului muncii, pentru întreaga sa viață activă, fie ca salariat ori funcționar, fie ca angajator, și nu întrerupe relația cu această disciplină nici spre finalul existenței sale, ca pensionar².

Munca este o activitate care creează valori materiale și spirituale, fiind indisolubil legată de viața omului³. Munca reprezintă o necesitate, sub aspect social.

Munca este privită, în general, nu ca scop în sine, ci ca o modalitate prin care omul tinde să își satisfacă necesități de ordin material și spiritual.

Alegerea, dobândirea și exercitarea unei profesii sunt etape importante în formarea și dezvoltarea personalității individului⁴ presupunând asimilarea de cunoștințe, dezvoltarea unor aptitudini, dinamică și exprimare axiologică, evaluare și autoevaluare, asumarea de responsabilități, confruntarea cu

¹ Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 6129 din 20 decembrie 2016 privind aprobarea standardelor minimale necesare și obligatorii pentru conferirea titlurilor didactice din învățământul superior, a gradelor profesionale de cercetare-dezvoltare, a calității de conducător de doctorat și a atestatului de abilitare, Anexa nr. 24, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 123 bis din 15 februarie 2017.

² Dorneanu Valer, *Dreptul muncii. Partea generală*, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 5.

³ Ghimpu Sanda, Ștefănescu Ion Traian, Beligrădeanu Ștefan, Mocanu Gheorghe, *Dreptul muncii. Tratat*, volumul I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978, pp. 7-10.

⁴ Panaite Septimiu, *Dreptul individual al muncii*, Editura Hamangiu, București, 2017, p. 1.

succesul sau eșecul, medierea între planul intim sau familial și cel profesional etc. Activitatea profesională atrage provocări care țin de gestiunea resurselor și echilibrul individual, de dezvoltarea și valorizarea propriilor calități și competențe generale sau specifice, de capacitatea de a fi onest, competitiv, empatic, creativ, un bun comunicator.

Oricare profesor, începând cu specialistul în educație fizică și încheind cu dascălul de informatică juridică, vă va spune la cursul său introductiv că fără disciplina domniei sale nu veți fi juriști, cu atât mai mult cu cât munca ocupă aproximativ jumătate din viața unui om¹, motiv pentru care pune o amprentă puternică asupra structurii personalității.

Din perspectiva social-economică, forurile internaționale atenționează asupra faptului că mai mult de o treime din populația adultă a planetei își procură principalele mijloace de existență în baza unui contract individual de muncă.

Oamenii intră în raporturi juridice urmărind realizarea, de cele mai multe ori, a unor scopuri personale, fie sunt determinați să intre în asemenea raporturi ca rezultat al procedurii unor fapte exterioare, independente de voința lor².

Așa cum, bine se afirmă în doctrină³, dacă munca face omul, ea, în același timp, poate să-i amenințe condiția, să-l dezumanizeze, să-i amenințe demnitatea. În prezent, progresul științific și tehnologic, mondializarea piețelor, surse de dezvoltare și progres, expun lucrătorii riscului de a fi exploatați de agentul economiei de piață.

De altfel și literatura de specialitate în domeniul sănătății⁴ (cu atât mai mult cu cât se cunoaște faptul că omul este singura ființă care muncește în mod conștient) consideră că funcționarea perfectă a creierului este guvernată de regula germană "Ordnung ist Ordnung", 8+8+8: opt ore de lucru, opt ore de administrație, opt ore de odihnă. Nerespectarea acestei reguli duce la dezechilibre incomensurabile pentru sănătatea celui care muncește.

¹ Popa Val Vasile, *Dreptul muncii*, Editura All Beck, București, 2004, p. 5.

² Top Dan, *Tratat de dreptul muncii, Doctrină și jurisprudență*, Ediția a IV-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2022, p. 7.

³ Țiclea Alexandru, Georgescu Laura, *Dreptul muncii*, ediția a VIII-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2022, p. 5.

⁴ Ciurea Alexandru Vlad, *Sănătatea creierului pe înțelesul tuturor*, Editura Bookzone, București, 2022, p. 17.

CAPITOLUL 1

DOMENIUL DE APLICARE A DREPTULUI MUNCII

Subcapitolul 1.1. Munca și rolul ei în viața economică și socială

Școala care pune în centrul preocupărilor sale, activitatea practică – munca – oferă, în cel mai înalt grad, posibilitatea de a forma caractere. „Caracterul – precizează Simion Mehedinți-Soreja¹ - nu e un dar, ci o sumă de deprinderi tari, dobândite prin muncă”. Numai printr-o repetată confruntare cu dificultățile muncii se formează și se consolidează însușirile omului, se asigură trăinicia legăturii dintre gând, vorbă și fapte, „Cum muncești, așa gândești și tot așa vorbești”. Încununarea muncii este caracterul moral – ținta cea mai înaltă a educației e să formeze caractere.

Doctrina², subliniază că încă de la apariția sa, *homo faber* (omul creator) datorează dezvoltarea sa muncii. Este un adevăr, confirmat de mii și mii de ani, că prin muncă omul transformă nu numai natura, dar se transformă pe sine, se realizează, se emancipează, se modernizează și se înalță.

Prin urmare, munca este indisolubil legată de om, este incorporată în el, în structura lui. Cele două entități nu pot fi concepute separat.

Același autor citându-l pe G. Tașcă³, contrazice tratarea muncii ca o marfă. În plus, munca (omului) nu se poate păstra, înmagazina ca orice bun sau produs (alimente, îmbrăcăminte, medicamente, alte bunuri, etc.). Surplusul de muncă nu se poate păstra de azi pe mâine; cea neîntrebuințată într-o zi este pierdută.

¹ Simion Mehedinți-Soveja, *Altă creștere-școala muncii*, Editura Terra, Focșani, 2019, p. 267.

² Țiclea Alexandru, Duțu Adelina, *Acordurile colective între dreptul muncii și dreptul funcției publice*, Editura Wolters Kluwer, București, 2022, pp. 11-13

³ Tașcă G., *Politica socială a României*, București, 1940, pp. 181-182.

Munca nu este o marfă, ci o funcție a omului, ca și respirația, circulația și alte activități organice. Animalele nu muncesc, ci se mișcă după instinct. Omul sălbatic muncește, ajutat de câteva unelte, însă numai pentru hrană și alte nevoi ale traiului fizic. Abia când crește civilizația, omul începe a munci cu adevărat, iar munca lui sporește odată cu civilizația și cultura. Cea mai intensă și mai variată muncă se vede la popoarele cele mai civilizate. Tot astfel și individul: cu cât e mai civilizat și mai cult, cu atât muncește mai mult, afară de cazul când devine parazitul muncii altora, dar atunci – ca la toți paraziții - începe decadența și ruina¹.

Ființele umane sunt singurele capabile să pună în lucru, prin forța lor de muncă, să valorifice eficient ceilalți factori de producție, respectiv resursele naturale și capitalul².

În Antichitatea elenă, munca era privită cu dispreț de către elita socială, fiind considerată nedemnă și degradantă. A munci presupunea o atitudine imorală, iar munca era privită ca o pedeapsă divină. Filozofii greci distingeau între preocupările libere și nobile, apanajul exclusiv al cetățenilor, exercitate în domeniul artelor, al științei, războiului sau politicii și munca umilitoare degradantă, care viza producerea efectivă a bunurilor necesare existenței materiale a omului, activitate ce era realizată de către sclavi sau de către membri de condiție inferioară a societății³.

În Roma antică exista *locatio operarum* care reprezenta contractul prin care muncitorii închiriau serviciile lor (*operae suae*) unui patron, în schimbul plății unui salariu (*merces*), muncitorul care se plasează (*se locat*) la un patron se obligă să-i furnizeze acestuia un anumit număr de zile de muncă. Acest adevărat contract de muncă nu a avut niciodată la Roma o prea mare importanță, deoarece era folosită munca sclavilor și libertăților care trebuia să presteze un anumit număr de zile pe an (*operae*).

Ca element esențial *locatio operarum* putea avea ca obiect doar muncile necalificate, prestații nedeterminate retribuite în funcție de timpul lucrat.

Așa numitele *operae liberales*, activități prestate de avocați, medici, arhitecți, profesori nu puteau face obiectul unei *locatione operarum*⁴.

¹ Mehedinți-Soveja Simion, *Altă creștere-scoala muncii*, Editura Terra, Focșani, 2019, p. X.

² Ciochină-Barbu Ioan, *Dreptul muncii. Curs universitar*, Editura Hamangiu, București, 2012, p. 3.

³ Anechitoae Constantin, *Dreptul muncii și securității sociale. Curs universitar*, Editura Pro Universitaria, București, 2013, p. 58.

⁴ Radu Mihnea-Dan, *Drept Roman*, Editura Pro Universitaria, București, 2015, p. 169.

Tot încă din antichitate a fost înțeleasă importanța procesului de muncă, acesta devenind indispensabil supraviețuirii și evoluției umane. Cu șase secole înaintea erei noastre, Focilide îndemna „Omule, oricine ai fi, muncește! Plătește-ți viața prin muncă!”¹.

Ilustrând atitudinea față de muncă în epoci diferite, profesorul Romulus Gidro îl citează mai întâi pe celebrul Hesiod cu afirmația sa „Nu este o rușine a munci, doar lenea este de ocară” pentru ca apoi să redea concepția lui Voltaire despre muncă și anume „activitatea lucrativă, manuală sau intelectuală – nu face decât să-l înobileze pe individ și să-l păzească de trei mari rele: de plictiseală, de viciu și de nevoi”².

Din perspectiva interesului economic – componentă a vieții economico-sociale, mobilurile sub forma scopurilor și năzuințelor indivizilor societății s-au manifestat diferit în timp.

Astfel, Aristotel subliniază că satisfacerea interesului economic se concretizează, în final, în „arta de a face bani”. Toma de Aquino, distanțându-se de cei care respingeau bogăția, subliniază că aceasta (bogăția) nu conține nimic condamnat, dacă este obținută cinstit, prin muncă și, în consecință, ierarhiile stabilite, indiferent de natura lor, dacă au la bază interese economice satisfăcute în mod cinstit, loial, sunt viabile, rezistente în timp.

Potrivit lui Adam Smith, interesul economic își așază coroana de atotstăpânitor asupra activității social-umane, în general prin aceea că el devine „mâna invizibilă care ghidează” întreaga dezvoltare a lumii³.

Acum aproape un secol se afirma⁴: „Munca este o condiție a vieții”.

O suspendare, fie și parțială a muncii, paralizează organismul social și periclitizează viața indivizilor, iar încetarea ei totală, fie și numai o săptămână, ar constitui o imensă catastrofă, asemănătoare cu cele inventate de romancierii pentru a descrie sfârșitul lumii. Inactivitatea este clar sinonimă cu moartea.

¹ Cernat Cosmin, *Dreptul muncii. Curs universitar*. Ediția a V-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 19.

² Gidro Romulus, *Dreptul muncii, curs universitar*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 7.

³ Bratu Constantin, *Dreptul muncii. Partea generală*, Editura ArtPrint, București, 2004, p. 104.

⁴ Ștefănescu Ion Traian, *Tratat teoretic și practic de drept al muncii*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 12, apud, Basilescu Aristide, *Principii de economie politică*, vol. II, București, 1926, p. 11.

În concluzie, Confucius a sintetizat motivația alegerii profesiei prin celebra frază: „Alege o muncă ce îți place și nu va mai trebui să muncești nicio zi în viața ta”.

Subcapitolul 1.2. Definiția dreptului muncii, etimologia/sensul termenului de muncă și motivația acesteia

Dreptul muncii, ca ramură a sistemului dreptului este strâns legată de noțiunea de muncă, noțiune inseparabilă de existența omului.

Miști geniale ale umanității au definit și caracterizat munca.

Astfel, pentru Mihai Eminescu, munca reprezintă legea lumii moderne, care nu are loc pentru leneși, temeiul unui stat, bogăția unui popor.

Pentru Samuel Smiles, ea este legea existenței noastre, principiul viu care face să progreseze indivizii și națiunile, una din condițiile fericirii în care leneșul poate să nu vadă decât o pedeapsă, dar omul înțelept, o binecuvântare.

Munca poate însemna și înstrăinare, asuprire, luptă pentru existență, cauză de frustrări, de boli fizice și psihice. Este cazul, în special, al muncii forțate, obligatorii, impuse prin constrângere.

Cu toate acestea, îmbrățișăm punctul de vedere exprimat în literatura de specialitate¹, conform căruia fără muncă dezvoltarea individului și a societății în ansamblul ei este de neconceput.

Munca poate fi percepută ca o acțiune liberă, creatoare, dar și ca o obligație².

Forța de muncă este reprezentată de totalitatea aptitudinilor fizice și intelectuale existente în personalitatea vie a omului, pe care le pune în funcțiune, le activează în mod concret atunci când crează bunuri sau execută lucrări.

Munca reprezintă activitatea umană conștientă și specifică – manuală și/sau intelectuală - prin care oamenii își utilizează forța de muncă, de regulă, în scopul procedurii bunurilor cerute de satisfacerea trebuințelor lor .

¹ Ghimpu Sanda, Țiclea Alexandru, *Dreptul muncii*, Editura All Beck, București, 2000, pp. 3-4.

² Țiclea Alexandru, *Tratat de dreptul muncii: legislație, doctrină, jurisprudență*, Ediția a VII-a, revizuită și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 7.

Așadar, munca și forța de muncă reprezintă un ansamblu coerent, folosirea sinonimă a acestor noțiuni apare drept corectă¹.

Sintetizând punctele de vedere exprimate în literatura de specialitate, putem afirma că munca poate fi manuală (fizică), intelectuală și/sau artistică.

În doctrină², dreptul muncii a fost definit ca fiind ansamblul normelor juridice care reglementează raporturile patrimoniale individuale și colective stabilite între angajatori și salariați generate de prestarea muncii.

Termenul „muncă”³, provenit din slavonă „monka”, are mai multe sensuri. Un prim sens, principal, este acela de „activitate îndreptată spre un anumit scop, în procesul căreia omul efectuează, reglementează și controlează, prin acțiunea sa, schimbul de materii dintre el și natură pentru satisfacerea trebuințelor sale”, dar și rezultatul acestei activități – „folos material, bun agonisit prin lucru, agoniseală, câștig, profit”. Cu sens secundar, prin muncă se înțelege ocupație, îndeletnicire, efort de a realiza ceva. La figurat, ea poate însemna colectivitatea muncitorilor (munca și capitalul). Termenul poate semnifica și durere⁴ sau suferință (fizică sau morală), chiar tortură.

În etimologia din limba română întâlnim cel puțin două accepțiuni ale muncii: lucru (latinescul *lucrum*) care înseamnă câștig și deci motivația imediată a celor ce lucrează este câștigul; munca - semnifică o activitate neplăcută, o traducere a slavului *trud*, trudește etc., muncesc din greu și de multe ori fără rezultat, fără câștig. Ambele noțiuni rămân pe deplin valabile și astăzi, uneori cine muncește nu câștigă, nu are timp să câștige. Câștigul mai rapid și mai facil ține de noile activități lucrative (mai ales cele speculative, comerciale etc. și nu neapărat productive, acestea solicită însă inteligență, gândire, acțiune rapidă și nu neapărat efort fizic).

¹ Ștefănescu Ioan Traian, *Tratat teoretic și practic de drept al muncii*, ediția a II-a, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 12.

² Moțiu Daniela, *Dreptul individual al muncii*, ediția a 2-a, Editura C. H. Beck, București, 2012, p. 1. Pentru alte definiții, a se vedea, Ștefănescu Ion Traian, *Tratat teoretic și practic de drept al muncii*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 37 și urm.; Țiclea Alexandru, *Tratat de dreptul muncii: legislație, doctrină, jurisprudență*, Ediția a VII-a, revizuită și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 14 și urm.; Gidro Romulus, *Dreptul muncii, curs universitar*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 15 și urm.

³ Pătrașcu Denisa-Oana, *Drept social. Curs universitar*, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 13; apud Țiclea Alexandru, *Tratat de dreptul muncii: legislație, doctrină, jurisprudență*, Ediția a VII-a, revizuită și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 29.

⁴ Se vorbește astfel de „durerile facerii” (travaliu).